

3. EU Structural Funds [Electronic resource] // European Commission: Web-site. – Text data. – Brussels, 2016. – Mode of access: http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=structural_funds. (last access: 15.12.2016). – Title from the screen.

4. Ex post evaluation of Cohesion Policy programmes 2007–2013, focusing on the European Regional Development Fund (ERDF) and the Cohesion Fund (CF). – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. – P. 23.

Хом'як М. С., к.е.н., докторант,
Університет Державної фіскальної служби України

ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Метою надання міжбюджетних трансфертів регіонам є підвищення ефективності – у якісному розумінні цього чинника – функціонування регіональних економік, а його важливою складовою – ефективність у вузькому – кількісному значенні, яка вимірюється за допомогою статистичних показників економічної діяльності. Головними управлінськими важелями стимулювання підвищення цього показника є не лише централізована фінансова допомога пріоритетних галузей і виробництв, а також інші фіскальні й не лише фіскальні заходи. Зокрема, це може стосуватися варіювання регіональної податкової бази, податкових навантажень і розподілу доходів від зборів. Також можливими є інші рішення, що лежать у площині адміністративних й інституційних регулюючих впливів. Проте, загальний вис-

новок, який ґрунтується на вивченні міжнародного досвіду, є таким, що в плані стимулювання ефективності наразі важко розробити суто формальні рішення й узагальнені рецепти. Конкретні практичні ситуації потребують спеціальної розробки окремих методів. Уніфікувати поки що вдається лише загальні принципи та підходи.

Для розрахунку рівня бюджетної децентралізації регіонів різними авторами пропонується багато показників. Пропонуємо зупинимось на таких, що підкріплені наявною об'єктивною статистичною базою, і перевіримо, якою мірою вони впливають на наведені вище індикатори ефективності використання бюджетних коштів. Такими показниками є:

- коефіцієнт автономії – відношення доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів (власних доходів) до обсягу трансфертів; низьке значення цього показника свідчить, що потрібно здійснювати пошук альтернативних джерел збільшення власних доходів місцевих бюджетів;

- коефіцієнт ліквідності доходів місцевих бюджетів – відношення власних доходів місцевого бюджету до обсягу його видатків; характеризує рівень фінансової незалежності та стабільності певного місцевого бюджету від доходної бази центральних органів влади;

- коефіцієнти фінансової децентралізації видатків: відношення видатків місцевих бюджетів без урахування трансфертів до загального обсягу видатків; свідчить, якою мірою місцевий бюджет є залежним від трансфертів;

- коефіцієнт адміністративного втручання в економіку, що являє собою відношення загального обсягу доходів регіонального бюджету до валового регіонального продукту,

тобто, показує, яка частка виробленого в регіоні продукту, забирається для адміністративного розподілу.

Розрахунок коефіцієнтів кореляції для пар показників за період 2011–2015 років: один – з індикаторів автономності регіону, другий – з індикаторів ефективності, наведено в *табл.1*. Аналіз свідчить, що майже всі індикатори автономності корелюють майже з усіма індикаторами ефективності. Винятками є недостатній зв'язок коефіцієнта автономії з коефіцієнтом соціальної ефективності та коефіцієнта ліквідності з коефіцієнтом економічної ефективності. У решті випадків спостерігається достатньо сильний статистичний зв'язок ($>0,7$). При цьому коефіцієнт фінансової продуктивності, що характеризує рівень бюджетної ефективності регіону, демонструє найбільш сильну залежність з індикаторами автономності регіону (від 0,769 до 0,995). Також слід зазначити, що коефіцієнт адміністративного втручання має значний статистичний вплив на всі коефіцієнти ефективності, але на відміну від решти індикаторів – від'ємний.

Таблиця 1

Коефіцієнти кореляції				
Коефіцієнти автономності	Роки			
	2012	2013	2014	2015
	Коефіцієнти ефективності			
коефіцієнт економічної ефективності				
Коефіцієнт автономії	0,995	0,933	0,937	0,933
Коефіцієнт ліквідності доходів	0,978	0,956	0,888	0,870

Коефіцієнт фінансової децентралізації видатків	0,821	0,762	0,896	0,906
рівень адміністративного втручання	-0,945	-0,902	-0,931	-0,769
коефіцієнт соціальної ефективності				
Коефіцієнт автономії	0,794	0,933	0,714	0,927
Коефіцієнт ліквідності доходів	-0,642	-0,574	-0,084	0,407
Коефіцієнт фінансової децентралізації видатків	0,891	0,828	0,914	0,947
рівень адміністративного втручання	-0,904	-0,918	-0,819	-0,846
коефіцієнт фінансової продуктивності				
Коефіцієнт автономії	-0,662	-0,509	-0,009	0,334
Коефіцієнт ліквідності доходів	0,899	0,860	0,884	0,916
Коефіцієнт фінансової децентралізації видатків	0,931	0,881	0,967	0,931
рівень адміністративного втручання	-0,875	-0,882	-0,824	-0,780

Зазначене дозволяє стверджувати про позитивний вплив економічної та фінансової автономії регіонів, процесів деце-

нтралізації на рівень ефективності їх економіки. Так само більшій ефективності сприяє зменшення адміністративного регулювання, не має різниці: загальнодержавного чи місцевого. Звичайно, на цій підставі не можна робити висновок, що максимальну ефективність буде досягнуто при повній відсутності регуляторного втручання, як і при граничній децентралізації – напевно, такий характер залежності проявляється для значень коефіцієнтів, притаманних економікам українських регіонів у останні роки. Проте для поточної ситуації висновок доволі очевидний: подальша помірна децентралізація за інших рівних умов стимулюватиме зростання економічної та соціальної ефективності функціонування регіональних економік в Україні.

Чужиков В. І., д.е.н., професор
проректор з науково-педагогічної роботи,
професор кафедри європейської інтеграції,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ЛОКАЛІЗАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Тривалий час такі фундаментальні поняття як «регіон», «регіоналізм» та «регіональний розвиток» були домінуючими в системі соціальних і економічних досліджень та сприймалися науковою громадою як важливі відправні об'єкти науки «регіональна економіка». Утім введення цілого ряду но-